Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

21 АВГУСТ 1967 й.
2-йил чиқиши.
ДУШАНБА
№ 195 (351)
БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ТЕЖАМКОРЛИК ЙЎЛИДА

Авиаторлар Тошкент бўлими бирлашмасининг экипажлари юбилей йилининг ўтган ярмида қилган меҳнатларига қувончли якунлар ясадилар. Н. Железнов бошлиқ бўлинма коллективи жадвалда кўрсатилган учиш соатлари бўйича ойлик планни 112,6 процент адо этди. 362 учиш соати тежалди. Бу, 198 минг сўмга яқин фойда демакдир. 319 тонна авиация ёқилғиси ҳам тежаб қолинди. Ана шунча маблағ билан «ИЛ — 18» самолётида Москвага 72 марта учиб бориб келиш мумкин.

Ғ. Орипов раҳбарлик қилаётган авиаторлар бўлинмаси жадвалда белгиланган учиш ойлик соатларини 117,6 процент бажарди. «АН — 24» самолётининг экипажи 109 учиш соати ва 64 тонна ёқилғини, шунингдек ИЛ — 14 самолётининг экипажи 119 учиш соатини тежади.

Самолётларни учишга тайёрлайдиган майдонда ҳам меҳнат қайнамоқда. Пойтахт аэропортидаги ЛЭРМ коллективи 7 ойлик план топшириқни, муддатидан бир ҳафта илгари тамомлади. Бу ердаги меҳнат унумдорлиги ярим йил ичида 107,8 процентга ортди.

ЮБИЛЕЙ ОБЪЕКТИДА

Жонажон шаҳримизнинг марказида — Хоразм ва Пушкин кўчалари бурчакларида 159-қурилиш бошқармасининг бинокорлари йирик юбилей объектларидан бири 600 ўқувчига мўлжалланган республика алоқа профессионал билим юрти биносини бунёд этмоқдалар.

Суратларда: янги билим юртининг кўриниши; юқоридаги суратда эса пардозлаш ишларини олиб бораётган 30-қурилиш бошқармасининг бир группа пардозчи қурувчилари (чапдан ўнгга) мастер В. Бредихин, прораб Т. Езекян, сувоқчи Г. Бауэр ва К. Тимиос ўртоқлар.

БОЛГАРИЯ САФАРИ

Иттифоқда тўртинчи бўлган Тошкент грампластинка заводи коллективи Болгариянинг пойтахти Софиядаги грампластинка заводи коллективи билан дўстона алоқалар ўрнатганига бир неча йил бўлади.

Бу икки завод маҳсулотларининг ўзаро алмашадилар. Шунингдек, делегациялари бир-бирига меҳмон бўлиб борадилар.

Ўтган йили пресс ишчиси Мухтарам Азимова тажриба алмашгани София грампластинка заводига борган эди. Яқинда комплектлаш цехи ишчиси Турсун Худойберганова Болгарияда бўлди, Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги арафасида завод эришган ютуқлар, ишлаб чиқарилаётган янги маҳсулотлар ҳақида гапириб берди. Ўз навбатда болгар дўстлар ҳам меҳнат ғалабалари билан ўртоқлашадилар.

УЛКАН МЕҲМОНХОНА

Пушкин кўчасидан ўтиб борар экансиз, тахта деворга ёзилган «Навоий қуряпти» деган сўзларга кўзингиз тушади. Қурилиш майдонига киришингиз билан экскаваторнинг ларзага келтирувчи овози диққатингизни тортади. А. Кирюшкин, А. Дзюбенко, Л. Осадчукларнинг экскаваторлари катта майдонда жавлон уряпти. Азаматлар қисқа вақт ичида 750 ўринга мўлжалланган меҳмонхона ҳандагини қазиб тугатиш арафасида.

Ўрта Осиёда биринчи бўлажак бу улкан меҳмонхонада хандак қазиш, пойдевор ётқазиш ва бинони кўтариш ишларини Навоий шаҳрининг 6-қурилиш-монтаж бошқармаси қурувчилари бунёд этмоқдалар. Унинг лойиҳасини Тошкент зонал илмий-текшириш ва лойиҳалаш институти ихтирочилари тузиб берганлар.

Мазкур меҳмонхона 19 қаватли бўлади. Унда 750 ўринли меҳмонхона, ресторан ва миллий ўймакорлик ансамблига асосланиб қурилган чойхона бўлади.

Улкан меҳмонхонанинг дастлабки пойдеворини ётқизишда Н. Халилов, Г. Климадзе, Мамедовлар раҳбарлигидаги бетончилар бригадаси айниқса жонбозлик кўрсатиб ишламоқдалар.

— Биз,— дейди қурилиш участкасининг бошлиғи Л. П. Андреев 750 ўринга мўлжалланган меҳмонхона пойдеворининг қурилиш ишларини Улуғ Октябрь 50 йиллиги кунигача тугаллаш учун курашмоқдамиз. Меҳмонхонани 1970 йилда фойдаланишга топшириш мўлжалланмоқда.

РЕСПУБЛИКАНИНГ ЭНГ МОҲИР УЧУВЧИСИ

Ўтган шанба куни Тошкент аэропортида Ғафур Орипович Ориповни зўр тантаналар билан кутиб олишди. У Москвадан СССР Олий Совети Президиумининг «СССР да хизмат кўрсатган пилот» кўкрак значоги ва дипломини олиб қайтиб келган эди.

Ғ. Орипов Ўзбекистонда биринчи бўлиб ана шундай юксак унвонга сазовор бўлди. У самовий йўлларда 30 йилдан ортиқроқ ишлади. Тамбов учувчилик мактабини тугатиб, уруш йилларида жанг майдонларида қатнашди ва кўп марта жанговар топшириқларни бажарди. Ватанимиз учувчи Ориповнинг мардона хизматларини юксак қадрлаб, уни орден ва медаллар билан мукофотлаган.

Улуғ Ватан уруши тугагач, Ғафур Орипов жонажон Тошкентга қайтиб келди ва яна самолёт штурвалини тутди. Бу сафар у тинчлик ишига хизмат қила бошлади.

Тошкент аэропортида кўп йиллар давомида аъло даража хизмат қилиб, у кўплаб малакали учувчиларни тарбиялаб етиштирди. Ғ. Орипов 350 дан ортиқ кишига учувчилик маҳоратини ўргатди. Улардан кўпчилиги ҳозирги кунларда қудратли ИЛ-18 лайнерларини бошқармоқда.

Граждан ҳаво флоти системасида самарали ишлаганлиги учун Ғафур Орипов Меҳнат Қизил Байроқ ордени ва Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг фахрий ёрлиғи билан мукофотланди.

Республикамизда биринчи бўлиб «СССР да хизмат кўрсатган учувчи» унвонига сазовор бўлган инсонни Тошкент аэродромида Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг вакиллари, Тошкент аэропортининг раҳбарлари, жасур учувчининг қавм-қариндошлари, бу хушхабардан огоҳ бўлган кўпгина йўловчилар қизғин ва самимий қутлаб кутиб олдилар. СССР да хизмат кўрсатган учувчи Ғ. Орипов лайнердан тушиб, ўзини дўстлар қучоғида кўрди. — Мен Москвадан, — деди «Тошкент оқшоми» мухбирига Ғ. Орипов,— Коммунистик партия ва Совет ҳукуматимиздан чексиз миннатдорлик туйғулари билан қайтиб келдим. Мен бундай юксак мукофотга сазовор бўлганлигим билан чексиз фахрланаман.

В. ДРУЖИНИН.

Суратда: Ғафур Ориповни кутиб олиш.

МЕВА ВА САБЗАВОТ МЎЛ БЎЛСИН

Аҳолига мева ва сабзавот сотиш йилдан-йилга кўпаймоқда. Фақат кейинги пайтларда шаҳарда аҳоли учун энг зарур бўлган мева-чева сотадиган 150 янги магазин, павильон, палаткалар очилди. Шу йилнинг етти ойи мобайнида шаҳар аҳолисига ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 5 минг тонна мева ва сабзавот кўп сотилди. Бироқ бу ҳам аҳолининг ошиб бораётган талабини тўла қондира олмаётир. Бу йилги ёз серҳосил, сахий келди. Лекин шаҳарда сабзавот ва мева савдоси қониқарли ташкил қилинмаган. Июль ойида деярлик ҳамма савдо ташкилотлари сабзавот ва мева сотиш юзасидан белгиланган топшириқни бажара олмадилар. Чилонзор райпишметорги ва «Ташплодоовошторг» август ойи топшириғини ҳам бажармайдиганга ўхшайди. «Ташгоркоопторг» нинг комиссион асосида сабзавот сотиш ишлари ҳаддан ташқари қониқарсиз ташкил қилинган.

Тошкент атрофидаги хўжаликларда сабзавот мева, тарвуз, қовундан бу йил мўл ҳосил етиштирилган. Бу эса меҳнаткишларнинг дастурхонини мева ва сабзавот билан мўл-кўл қилиб безаш имкониятини беради. Бироқ савдо органлари умумий овқатланиш трестлари бу имкониятдан тўла фойдаланмаётирлар. Шаҳар бозорларида сабзавот ва мевалар тўлиб-тошиб ётипти, сабзавот магазинларида эса улар ҳаддан ташқари оз ва турлари кам. Бунинг устига бу магазинларда сўлиган ва чириган сабзавотлар сотилмоқда. Янги уй-жой массивларида якка тартибда уй-жой қурилаётган районларда, корхоналар ва қурилишларнинг бевосита территорияларида сабзавот ва мева айниқса кам сотилмоқда. Кўпгина магазинларда савдо маданияти ғоят паст.

Савдо ташкилотлари ва магазинларга сабзавотнинг сифатига қараб унинг нархини пасайтириш ҳуқуқи берилган. Лекин улар бу ҳуқуқдан камдан-кам фойдаланмоқдалар.

Сабзавот ва мева сотишнинг ёмон ташкил қилинишида транспорт ташкилотлари ҳам айблидир. Улар сабзавот ва меваларни ташиб келтириш учун етарли автомашиналар ажратмаётирлар.

Шаҳар партия комитети яқинда шаҳарда сабзавот ва мева савдосининг аҳволи тўғрисидаги масалани кўриб чиқди. Шаҳар партия комитети савдо ташкилотлари олдига яқин кунлар ичида кунлик сабзавот ва мева сотишни икки баробар кўпайтириш вазифасини қўйди.

Савдо ташкилотлари сабзавот ва мева сотиш маданиятини яхшилашлари, харидорларга ҳар хил мева ва сабзавотни вақтида етказиб беришлари, сабзавотни идишларга солиб сотишлари, меҳнаткашларнинг уйларига етказиб беришни ташкил этишлари лозим. Ишни шундай ташкил этиш керакки, йирик магазинлар шаҳар атрофидаги хўжаликлар билан тўғридан-тўғри алоқа ўрнатиб, сабзавот ва мевани база ва омборларга туширмасдан, колхоз даласидан тўппа-тўғри магазинга етказиб беришларига эришишлари лозим.

Сабзавот ва мева етиштириш ишига деҳқонларнинг кўп меҳнати синган. Шунинг учун уларни тайёрлаш, етказиб бериш ва сотиш пайтида ғоят эҳтиёткорлик билан муносабатда бўлиш, сабзавот ва меваларнинг исроф бўлишига мутлақо йўл қўймаслик керак. Юкларни марказлашган ҳолда ташиш автотрестининг ходимлари буни айниқса яхши билишлари лозим. Улар ҳеч қандай тўсиқсиз савдо ташкилотларига сабзавот ва мевани тезлик билан ва исроф қилмасдан ташиб олишларини таъминлашлари керак.

Сабзавот ва меваларни қишга тайёрлаш учун қайта ишлаш ва уларни жамғариш ишларини ташкил этиш катта аҳамиятга эга. Қабул пунктлари базалари, омборлари ва қайта ишлаш корхоналарини намунали равишда тайёрлаб қўйиш, идишларни олдиндан тахт қилиб қўйиш тўғрисида ғамхўрлик қилиш лозим. Қиш даврида меҳнаткашларнинг сабзавот ва мевага бўлган талабини тўла қондириш учун сабзавот ва мевани қайта ишлаш ҳамда жамғариш планини сўзсиз бажаришга эришиш зарур.

Сабзавот ва меваларни узлуксиз сотиш, уларни қишга етарли миқдорда тайёрлаш савдо ташкилотларининг жанговар вазифасидир. Бу муҳим вазифа партия, совет ташкилотларининг, кенг жамоатчиликнинг қаттиқ назоратида туриши лозим.

Суратда: Олой бозорида.

С. Маков фотоси.

ЭКСПЕРИМЕНТАЛ СЕМИНАР

Бир неча йилдан бери РСФСРдаги Ленинград, Владимир, Свердловск областларидаги баъзи районлар мактабларидаги бошланғич синфларда уч йиллик таълим тажриба қилиб келинмоқда. Бу тажриба натижалари СССР маориф министрлиги коллегияси муҳокамаларида маъқулланиб, келажакда бу тажриба программалари асосида дарс ўтиш масаласи кўтарилди.

Шу мақсад билан июль ойида Москвадаги бир неча янги районларда бу тажрибаларни давом эттиришга қаратилган бир ойлик семинар ташкил қилинди. Бу семинарда СССР педагогика Фанлари академияси ходимлари, янги дарсликлар авторлари ва тажриба ўтказган ўқитувчилар ўз фикрларини айтдилар.

Худди шундай семинар Ўзбекистон ўқитувчилари учун ҳам ташкил қилинди. Чирчиқ шаҳридаги 11-мактабда ўтаётган семинар машғулотларида Ўзбекистон ССР маориф министрининг ўринбосари С. Ф. Плахов, ЎзССР маориф министрлиги қошидаги педагогика фанлари институтининг директори Э. Қодиров СССР педагогика Фанлар академияси раҳбарлигида ўтказилган тажрибалар натижаси ҳақида гапириб бердилар.

Семинарда СССР педагогика Фанлари академиясининг бошланғич синфларни ўқитиш бошлиғи С. М. Язиков янги программа ва ўқув планининг тузилиши, киритилган ўзгаришлар, экспериментлар натижалари ҳақида гапирди. Автор ўз лекцияларида шундай фактлар келтирдики, ўтказилган экспериментлар уч йиллик программада берилган билим мавжуд программада ўқиб келаётган бошланғич синф ўқувчилари олган илмларидан ҳеч қандай фарқ қилмайди. Айниқса бошланғич таълимнинг тўрт йиллик программадаги ортиқча қисмлари чиқариб ташланиб, ҳозирги замон фан ютуқлари билан бойитилган ҳолда уни уч йилда ўтиш ҳақида тўла тўхтаб ўтилди.

Бундан кейинги амалий машғулотларни Владимир область, Суздаль районидаги тажриба ишларини бошқариб келган методист ўқитувчилар олиб борадилар. Булар биринчи синфда арифметика, она тили ва табиёт фанларининг ҳар бир соатини қандай ўтказиш ҳақида амалий машғулотлар ўтказадилар. Меҳнат ҳақида педагогика фанлари институтининг илмий ходими Р. Мавлонова маълумот беради. Семинар машғулотларига Тошкентдан 25, Чирчиқ шаҳридан 50 биринчи синф ўқитувчилари, Қорақалпоғистон АССР Республика педагогика билим юрти ўқитувчилари ва бошқалар қатнашмоқда.

Машғулотда Суздаль районига борган Ўзбекистон ўқитувчиларининг у ерда ўтказилаётган экспериментлар ҳақидаги таассуротлари тингланди. Қатнашчилар Ўзбекистон республикасида экспериментни қандай ташкил қилиш ҳақида ўз фикр ва мулоҳазаларини айтмоқдалар. Машғулотлар 26 августгача давом этади.

Рашид ОҚИЛОВ,
Педагогика фанлари институтининг илмий мухбири.

Тезисларни ўрганмоқдалар

В. И. Ленин номидаги Тошкент радиолампа заводининг цех ва бўлимларида КПСС Марказий Комитетининг «Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги» тўғрисидаги Тезислари қизғин ўрганилмоқда. ■

Партия группаси ташкилотчиларидан В. Сенкин, П. Проценко, А. Крастилев, Э. Фабричний, биринчи цех партия ташкилоти секретарининг ўринбосари В. Ситникова ва бошқа ўртоқлар ўз участкаларида дам олиш вақтларида кўплаб марта Тезислар юзасидан суҳбатлар ўтказдилар. ■

Илғор корхонанинг саккиз кишидан ташкил топган сиёсий ахборотчилар коллективи меҳнаткашлар ўртасида партиянинг муҳим сиёсий ҳужжатини кенг оммалаштириш юзасидан қизғин иш олиб бормоқдалар.

ПОЛВОНЛАР БЕЛЛАШАДИ

Ўтган йили Тошкент терма командаси биринчи марта кураш бўйича республика чемпиони бўлган эди. Эндиликда пойтахтликлар бу шарафли унвонни сақлаб қолиш учун беллашишга ҳозирлик кўрмоқдалар.

Ленин комсомоли номли марказий маданият ва истироҳат боғининг кураш майдонида 21—22—23 август кунлари Тошкент область «Пахтакор» спорт жамиятининг кураш мусобақалари бўлади. Бу мусобақаларда областнинг барча районларидан келган 72 полвон иштирок этади.

Курашларда қатнашиб, биринчи ўринни олган саккиз полвон 25 августда Марғилон шаҳрида бўладиган республика кураш мусобақаларида қатнашиш ҳуқуқини олади. Боғдаги мусобақаларда ўтган йилги Ўзбекистон чемпионлари Эркин Мусаев, Жамил Маҳкамов, Асқар Ёқубхонов ва бошқа полвонлар қатнашадилар.

Илғор тўқувчи коммунистик меҳнат зарбдори Шаҳодат Муҳаммаджонова Тошкент пайпоқ трикотаж фабрикаси капрон тўқув цехининг ёш ишчан ишчиларидандир. Беш йилдан буён узлуксиз шу корхонада ишлаётган бу меҳнатсевар тўқувчи барча топшириқларини ортиғи билан адо этиб, сифатли маҳсулот ишлаб чиқармоқда.

Суратда: Ш. Муҳаммаджонова.

„СУҒДИЁН БЕЗАКЛАРИ“

Ўзбекистон халқ артисти А. Ф. Козловский ўзбек халқининг севимли композиторларидан бири. У ўзининг «Улуғбек» номли операси ва қатор симфоник асарлари билан танилди.

Тарихий темаларда ёзилган асарлар ҳам композитор ижодида катта ўрин тутади. Ижодкор яқинда тарихий темада яна бир йирик музика яратди.

«Суғдиён безаклари» деб номланган симфониясида ўзбек халқининг ўтмишдаги ҳаёти моҳирона тараннум этилади.

Янги асар Улуғ Октябрнинг шонли 50 йиллик юбилейига композитор тайёрлаган ижодий армуғон бўлди. Асар юбилей концерт программаларидан ўрин олади.

УЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИДАН.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети генерал-майор: Совет Иттифоқи Қаҳрамони, Туркистон ҳарбий округи қўшинлари қўмондонининг граждан мудофааси бўйича ёрдамчи **Анатолий Андреевич Краснов**нинг 1967 йил, 19 августда 61 ёшида тўсатдан вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдирадилар.

КАТТА ТЎЙГА ТЎЁНА

ХУРШИД номли 65-ўрта мактабда ташкил этилган металл буюмлар, электр-механика рўзғор буюмларни ишлаб чиқариш, бичиш ва тикиш ҳамда ёғочни қайта ишлаш ўқув-ҳунар ўрганиш устахоналари сифатли ремонтдан чиқарилди. Н. Ҳафизов, Ш. Бахромов, А. Аҳмедов ва Е. Ҳикматуллаевалар раҳбарлик қилаётган бу устахоналар ишлаб чиқариш ускуналари билан тўлиқ таъмин этилди.

Устахона биносини тезкорлик билан ремонтдан чиқариб, янги ўқув йилига тахт қилиб қўйишда мактабнинг 515 кишилик комсомол-ёшлари катта ғайрат қилдилар. Улар ишлаб чиқариш техникаси ва технологияи процессларини пухта ўрганиб, уни корхонада жорий этиш юзасидан ҳам қувончли натижаларга эришаётирлар.

Металл буюм ишлаб чиқариш ва электр-механика цехларининг Р. Зарипов, М. Чимбоев ва Р. Раҳимовлардан иборат комсомол-ўқувчилари юбилей йилининг биринчи ярмида карт маркали ўзиюрар янги машина ихтиро этдилар. Уларнинг яратган бу ажойиб машинаси Ўзбекистон ССР Маориф министрлиги ва Ленин номли пионерлар саройида яқинда ташкил этилган Республика болалар техникаси — ижодий виставкасида икки марта намойиш қилинди. Октябрь районидаги ижодкор комсомол ёшлар яратган бу машинага юксак баҳо берилди.

Қўлга киритилган ютуқларни янада мустаҳкамлаётган бу азаматлар Улуғ Октябрнинг шонли ярим асрлик катта тўйини муносиб тўёналар билан кутиб олиш учун астойдил ҳаракат қилаётир.

КЕЧАГИ ХАТЛАР
Т. О. 1967

ГАЗЕТХОНЛАР ЁЗАДИЛАР

Омонатчиларга эътибор берилсин

Шу кунларда шаҳримиз аҳолисининг ўсиб бориши, ҳаётимизнинг янада гуллаб-яшнаши омонат кассаларига бўлган талабни кучайтирмоқда. Эндиликда кассаларнинг ишини тубдан яхшилашни ҳаётнинг ўзи тақозо қилмоқда.

Шаҳримизнинг Октябрь районига қарашли 3627—0130 омонат касса (Марказий телеграфда) ўзининг анча аъзоларига эга. Биз ҳам ўша кассага борамиз.

Шуни айтиш лозимки, кассанинг ишидан омонатчилар мамнун эмас, у ер ҳамиша тўполон бўлади. Ёзиш учун сиёҳ, жой етишмайди.

касса бошлиқлари бизнинг талабларимизга эътибор беришмаяпти. Агар омонат кассанинг ишлаши учун яхшироқ шароит яратиб берилса, у ерга борувчилар яна ҳам кўпаяр, омонатчилар бундан мамнун бўлардилар.

М. Рустамов,
матбаачи

Совет армияси аълочиси

Оддий солдат Йўлдош Холбоев Совет армияси сафида иккинчи йил хизмат қилмоқда. У Тошкентнинг Орджоникидзе районидан келган. Армияга чақирилишидан олдин «Чирчиқспецстрой» трестида қурувчи бўлиб ишлар эди.

Йўлдош ҳарбий хизматнинг дастлабки кунлариданоқ барчага намуна кўрсатиб ўз бурчини ҳалоллик билан оқлай бошлади. Ҳарбий уставни қунт билан ўрганди. Ҳарбий ва сиёсий машғулотларда бошқа қурол-дош дўстларига намуна бўлди. Командирларнинг буйруқларини астойдил бажарди.

Яқинда Йўлдош Холбоевга «Совет армияси аълочиси» унвони берилди. Бундай номни олган Холбоевнинг хизмат варақасига назар ташлар экансиз, унда 20 га яқин ташаккурномани кўрасиз. Бу ташаккурномалар унинг ҳалол хизмат қилганлигидан дарак беради.

Холбоев Октябрнинг 50 йиллик байрамини ўз касби бўйича «2-класс мутахассиси» деган унвон билан кутиб олмоқчи.

Н. АЛЛАЕРОВ,
ҳарбий хизматчи.

САРСОНМАН

Шаҳарни қайтадан тиклаш ва қуришда қатнашаётган Тошкент Давлат Педагогика институти химия-биология факультети биринчи курс студентлари қатори мен ҳам 25 июлдан бошлаб қурилишда ишламоқдаман. Биз дастлабки саккиз кун мобайнида Ленин майдонидаги қурилишларда ишладик. Бошқа ўртоқларим сингари мен ҳам тўла ишга қатнашдим. Кейин бизни қурилиш-монтаж бошқармасига олиб кетишди.

Студентларнинг саккиз кунлик иш ҳақига 20 сўмдан пул ёзишган экан. Бизнинг ишимизни домла Расулов ҳисобга олиб борардилар. Мен бошқалар қатори ишласам ҳам Расулов менга 2 кун ишлади деб ёзибди.

Бу ҳам майли. Қурилиш бошқармасига бориб, Йўлдошев бошлиқ бригадада 12 кун ишладик. Бизга ўн сўмдан аванс беришди. Мен аванс пулини олмадим. Йўлдошев пулни ойлик билан қўшиб оласан, деди.

Йўлдошев айбни Атаянга тўнкади, Атаян эса Йўлдошевга тўнкади. Шу тариқа мен 30 сўм ҳақимни кимдан олишни билмай сарсон-саргардон бўлиб юрибман.

И. ТОШПУЛАТОВ.
Тошкент Давлат Педагогика институтининг биринчи курс студенти.

Бугун трактор-йиғув заводида

✦ ✦ ✦

Келин-куёвлар учун

Корхона ҳали ёш. У кун сайин ривожланиб, кучига-куч қўшилиб боряпти. Завод мавқеи ошган сари ишчи ва хизматчиларнинг ҳам турмуш шароити, маданий ҳаёти ўсиб бормоқда. Яқинда завод маъмурияти ажойиб иш қилди. Янги турмуш қурганлар учун «Келин-куёвлар уйи»ни қуриб фойдаланишга топширди. Ҳозир бу ерда ўн беш ёш оила истиқомат қиляпти.

●

Янги квартиралар

Ишчи ва хизматчиларнинг ўттиз оиласи Қорақамиш массивида қад кўтарган янги квартираларда яшай бошлади. Улар бу ғамхўрликдан ниҳоятда мамнун.

●

Фойдали таклифлар

Ўтган йили ихтирочиларнинг таклифи заводга 125 минг сўм фойда келтирди. Бу йилги ихтирочилик таклифларини ишлаб чиқаришга жорий қилиш натижасида 2-кварталгача 60 минг сўм иқтисод қилинди. Биргина Юрий Верешчагиннинг шестерняларга ишлов беришда янги технологияни қўллаш ҳақидаги таклифи меҳнат унумдорлигини анча оширди ва 1200 сўм фойда келтирди.

●

Пландан ташқари 100 трактор

Ишчи ва инженер-техник ходимлар юбилей йилида яна ҳам кўтаринки руҳ билан меҳнат қилишмоқда. Маҳсулот ишлаб чиқариш плани ой сайин ортиб боряпти. Аҳил коллектив йил охиригача 20 минг «Т28Х3» маркали трактор ишлаб чиқаришга аҳд қилишган. Бу завод ҳаётида рекорд кўрсаткич бўлади. Улуғ инқилобнинг 50 йиллик тўйи шарафига пландан ташқари 100 трактор колхоз ва совхоз далаларига жўнатилади.

●

Ишчи-ёшлар ўқиши

Заводда сменали ишчи-ёшлар мактаби ташкил этилган бўлиб, бу ерда 100 дан ортиқ ёш ишчилар билим олади. 185 ишчи эса олий ўқув юртлари ва техникумларда сиртдан ўқишади. Завод маъмурияти уларнинг ўқиши учун барча зарур шароитларни яратиб берган. Чунки уларнинг кўплари бўлажак инженер-технолог ходимлардир.

●

Иқтисод курси

Цех бошлиқлари ва мастерларининг малакасини оширишга зўр эътибор бериляпти. Яқинда улар учун иқтисод курси ташкил қилинди. Бу ерда дарсни иқтисод ишлари бўйича директор ўринбосари М. К. Зейлигер олиб боради.

Илғор тўқувчи Н. Валиева Тошкент галантерея-трикотаж комбинатининг ишчан ишчиларидан бири ҳисобланади. У мунтазам равишда сифатли маҳсулот ишлаб чиқариб, смена ва ойлик топшириқларини ортиғи билан адо этади.

Суратда: илғор тўқувчи Н. Валиева.

М. Нуриддинов фотоси.

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

КЕНГ АКТИВГА ТАЯНИБ

Шу йилнинг бошларида «Узбексельмаш» заводи партия комитети секретари ҳузурига коммунист ишчи Абдусаттор Қориев кириб келди.

— Станислав Александрович, мен ҳам бир таклиф киритмоқчи эдим. Пахта териш машиналарига ишлатиладиган чўян эритмасидан тайёрланадиган иккита деталь технологияси ўзгартирилса, уларнинг ишлаши яхшиланиб, таннарх анча арзонлашар экан...

Шунга ўхшаш таклифлар, мулоҳазалар билан коммунистлар, инженерлар партkомда тез-тез бўлиб турадилар.

Партком барча коммунистларда масъулият сезиш, ташаббускорлик ҳиссини тарбияламоқда, ҳар бир ишчи ўзини актив, ғамхўр, ишлаб чиқаришнинг ҳақиқий хўжайинидек ҳис этиши учун ҳаракат қилмоқда.

Цехларда ижодий жўшқинлик айниқса ҳукм сурган бу йилги шароитда, табиийки партком олдида ишчилар ўртасида социалистик мусобақани авж олдириш, рационализаторлик ва ихтирочилик ҳаракатини кенгайтириш каби муҳим вазифалар турарди. Партком бу вазифани яхши ҳал қилди. Масалан, биргина Қориев таклифининг жорий этилиши заводга 3 минг 316 сўм фойда келтирди. Шу йилнинг биринчи ярмида заводда 106 та рационализаторлик таклифи жорий этилиб, натижада 99,2 минг сўм тежаб қолинди. Яна 416,6 тонна чўян, 115 тонна прокат металл, 14 тонна рангли металл, 55 минг киловатт-соатга яқин электр қуввати тежаб қолинди. Бу рақамлар заминида партком ҳамда у таяниб иш кўраётган активларнинг умумий ишда — социалистик экономикани тараққий эттиришда қанчалик жон куйдираётганликлари ётади.

Коммунист Н. Морозовага заводда идеология ишини олиб бориш вазифаси топширилган. У коммунистларни пропаганда ишига жалб этади, ўзи редакторлик қилаётган кўп тиражли «Фрунзевец» газетасида илғор тажрибаларни оммалаштирмоқда.

Яқинда бўлиб ўтган партия йиғилишида коммунист механик М. Шеин айрим цехларда янги ускуналар билан таъминлашга ажратилган фондлардан етарли фойдаланилмаётганини танқид қилди. Бу аҳволни тузатишга қаратилган қарор қабул қилинди.

Шунингдек, партия комитети ҳар ойда иш тажрибаларини ўртоқлашиш мақсадида цех бошлиқларининг, цех партия ташкилотлари секретарларининг ҳисоботларини тинглаб туради. Яқинда бўлиб ўтган йиғилишда темирчилик-пресс цехи партия ташкилотининг секретари Аркадий Полнарев цехдаги коммунистлар амалга ошираётган ишлар тўғрисида анчагина гапларни айтди. Цехда бирорта ҳам жамоат иши коммунистларнинг иштирокисиз ўтмайди. Бу цехда нормани 120 — 160 процент бажарувчи штамповкачи И. Даулбаев, қирқувчи Р. Лоскутов, темирчи И. Дровских, йиғувчи слесарь Абдужабборов каби 40 коммунист бевосита ишлаб чиқаришда банд. Цех коммунистлари «юбилей йилида фақат аъло сифатли маҳсулот чиқарайлик» шиори остида ишламоқдалар. Цех партия йиғилишларининг бирида меҳнат интизоми масаласи кўрилиб, ишчилардан Д. Прокофьев ва В. Ильинскийнинг ишга кайф билан келаётгани тўғрисида гап бўлди.

Меҳнат интизомини бузувчиларни қайта тарбиялашни цех активистлари, коммунистлар В. Баканов, Г. Шопен ўз зиммаларига олдилар.

Завод коммунистлари айниқса шу кунларда зўр уюшқоқлик, сиёсий етуклик намуналарини кўрсатмоқдалар. Улар ҳар бир ишчига КПСС Марказий Комитетининг Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги муносабати билан чиқарган Тезисларни тушунтиришда партия комитетига катта ёрдам бермоқдалар.

Бош технолог Г. Шарин, конструктор И. Дреев, сиёсий маориф кабинетининг мудири Ф. Палькин, лаборатория бошлиғи Я. Молодчик, транспорт цехи бошлиғи В. Полонская ўтказган суҳбатлар ҳаммага манзур бўлди.

С. НИШОНБОЕВ.

Меҳнаткашлар даромади ортмоқда

Киров районидаги омонат кассаларга қўйилган меҳнаткашларнинг даромад пуллари ўтган йили 2 миллион 558 минг сўмга кўпайди. Юбилей йилининг ўтган етти ойи мобайнида эса, район омонат кассаларидаги пуллар бир миллион 388 минг сўмга ортди. Август ойининг бошига келиб, райондаги 27 та омонат кассада пул сақлаётганлар сони 63 мингга, уларнинг пуллари эса 29 миллион 129 минг сўмга етди.

Омонат кассаларда пул сақлаётганларга улар пулининг миқдорига қараб, процент ва ютуқлар тўланади. Ўтган йили район омонат кассаларида пул сақлаётган меҳнаткашлар 609 минг сўм фойда кўрдилар.

Ҳар бир меҳнаткаш омонат кассада пул сақлаши учун вақт сарфламаслиги мумкин. Бунинг учун иш жойидаги бухгалтерияга ариза топширади. Ана шу аризага мувофиқ унга яқин бўлган омонат кассага белгиланган сумма бухгалтерия томонидан юбориб турилади. Бу пулларни омонат кассадан зарур вақтда олиш мумкин. Райондаги «Узбексельмаш», «Компрессор», Асбобсозлик заводлари, «Юлдуз» тикувчилик фирмаси каби кўплаб корхоналар бу қулайликлардан ўринли фойдаланмоқдалар.

❊ РАЙОНЛАРНИНГ ЮБИЛЕЙ ПОЙГАСИ

ЗАРБДОР МЕҲНАТ

Куйбишев райони Тошкентнинг энг йирик саноат районларидан биридир. Унинг территориясида 40 та саноат корхонаси мавжуд бўлиб, саноатнинг кўпгина тармоқлари: машинасозлик, электротехника, химия, саноат қурилиши материаллари, енгил саноат, озиқ-овқат саноати ва бошқаларни мужассамлаштирган.

Бундан ташқари районда кўпгина конструкторлик, лойиҳалаш, ва қурилиш-монтаж ташкилотлари ҳам мавжуд.

Юбилей йилида бошланғич партия ташкилотлари КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленуми ва партия XXIII съезди қарорларидаги ишлаб чиқаришдаги тежамкорлик масаласини ўз вазифаларига асос қилиб қўйишди. Бу вазифаларни бажаришда жамоатчилар, инженер-техник ходимлар планлаштириш ва экономика хизматчилари актив қатнашмоқда.

Район партия комитети қошида уч секция: техника прогресси, экономика ва ишлаб чиқариш маданияти ҳамда саноат эстетикасидан иборат техника-иқтисодий совет ишламоқда.

«Ташавтомаш», шампан винолари заводлари, 1 ва 2-тегирмон комбинати планлаштириш ва моддий рағбатлантиришнинг янги системасига ўтказилган.

27 саноат корхонаси ва 11 лойиҳа, қурилиш-монтаж ташкилотлари ҳафтада икки марта дам олиш билан беш кунлик иш ҳафтасига ўтишди.

Район саноат корхоналари ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш бўйича етти ойлик планни 102,2 процент бажарди. Планга қўшимча 4 миллион 600 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришди. Ҳар бир ишчининг ишлаб чиқариши пландагига нисбатан 4,8 процент ошди. Маҳсулот таннархини камайтириш ҳисобига 1 миллион сўмга яқин фойда олинди.

«Ташсельмаш», «Ташавтомаш», экскаватор, лак-бўёқ ва бошқа заводлар айниқса яхши натижаларга эришди.

Район саноат корхоналарининг муваффақиятлари, агар бошқа корхоналар ҳам бир меъёрда ишлаганда, меҳнатни тўғри ташкил қилиб таълим-тарбия ишларини тўғри йўлга қўйишганда, бундан ҳам яхшироқ бўлиши мумкин эди.

Афсуски, баъзи завод ва фабрикаларда резервлардан тўлиқ фойдаланилмаяпти. Иш вақти кўпинча беҳуда сарфланиб, машиналар тўхтатиб қўйиляпти, маҳсулот сифати ҳамон паст, ишлаб чиқариш маданиятига мутлақо эътибор берилмаяпти.

Газ аппаратлари, «Узбекхлопкомаш», рўзғор холодильниклари, протез-ортопед ва «Ташкенткабель» заводлари маҳсулот ишлаб чиқариш бўйича 7 ойлик планни бажара олишмади.

Партия ташкилотлари, хўжалик ва корхона бошлиқларининг ишини анализ қилиш шуни кўрсатмоқдаки, бу ерда иш вақтини беҳуда кетказишга қарши кураш олиб борилмаяпти. Меҳнатни ёмон ташкил қилиш, техника хавфсизлигининг яхши таъминламаслиги, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомининг бузилишига чек қўйилмаяпти. Натижада сменалараро иш тўхтаб қолиши туфайли шу йилнинг ўтган 6 ойи мобайнида 6270 ишчи куни йўқотилган.

Айниқса, саноат қурилиши қониқарсиз амалга оширилмоқда. Масалан: «Ташсельмаш» заводида қуюв цехини реконструкция қилиш бир йилда 6 минг тонна чўян қуйиш қувватига эга бўлиши, қурилиш ишлари юбилей кунигача тугатилиши керак эди. Аммо 9-қурилиш трестининг 52-қурилиш участкаси 1 августга қадар фақат беш процент иш бажарган.

Ҳозир корхона партия ташкилотларининг барча куч ва эътибори Ленин райони билан мусобақадош бўлган районимиз меҳнаткашларининг эътибори юбилейни зиммадаги мажбуриятларни тўла адо этган ҳолда кутиб олишга сафарбар этилгандир.

Г. МЕЛЬКУМОВ,
Куйбишев район партия комитети саноат ва транспорт бўлимининг мудири

Илғор бинокор И. Коваленко «Главленинградстрой»нинг Тошкентда Ленинград кварталини бунёд этаётган пешқадам мастерларидан биридир. Мана у «Марказ-13» микрорайонида қуриладиган навбатдаги турар жой биноларининг қурилиш майдонини лойиҳаламоқда.

А. Тўраев фотоси.

Суратда: «Компрессор» заводи экспорт участкасининг пешқадам йиғувчи слесари Мансур Ортиқов. У Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги шарафига смена ва ойлик топшириқларини 130—140 процент адо этаётир.

КОМБИНАТ МУЗЕЙИ

Тошкент тўқимачилик комбинати 35 йиллик тарихга эга. У шу йиллар ичида республикамизнинг кўзга кўринган энг йирик корхоналаридан бирига айланди. Ҳозирги кунда ўзбек газламалари жаҳондаги 30 мамлакатга экспорт қилинади. Тошкент тўқимачилик комбинати маҳсулотларини бепоён мамлакатимизнинг деярли барча шаҳарлари харид қилади.

Ҳозирги кунда комбинат партия, касаба союз, комсомол ташкилотлари ана шу улкан корхонанинг тарихини акс эттирувчи музей яратиш ишларини тугаллай деб қолдилар.

Музей комбинатнинг уч даври — Улуғ Ватан урушидан олдинги, уруш йиллари ва ундан кейинги тинч қурилиш йилларини ўзида акс эттирадиган фотосуратлар, экспонат, хатлар, эсдалик буюмлари билан бойитилади.

Яқин кунларда музей ўз эшикларини очади.

ЖАҲОН ОЙНАСИ
СЎНГГИ ХАБАРЛАР

„САНЪАТ ҒАЗАБЛАНМОҚДА"

АҚШда «Ҳозир Вьетнамда аҳвол қандай?— сизга Америка шоирлари жавоб беради» деган китоб босилиб чиқди. Бу тўплам 57 авторни бирлаштирган фавқулодда поэтик антологиядир. Шоирлардан кўплари америкалик китобхонларга кенг танилгандир. Оммавий концерт кечаларида Америкада танилган прогрессив ашулачи Питер Сигер ва Жоан Баез билан бир қаторда Американинг Ҳинди-Хитойдаги босқинчилигини қораловчи шоирларнинг ўз шеърлари билан чиқишлари шу китобнинг юзага келишига сабаб бўлди. Бундай («Тинчлик учун ўқиш») концерт кечалари Қўшма Штатларнинг турли шаҳарларида уч йилдан буён ўтказиляпти.

Францияда чиқаётган «Монд» газетаси янги китобни тақриз қилиб Вьетнамда тинчлик бўлиши учун курашда турли адабий жанр ёзувчилари қатнашяпти, деб қайд қилди. «Бу китобда ҳар ким ўз услубида, ўз диний ва сиёсий маслаги билан чиқмоқда. Барча авторлар ҳам сўл позицияда тураётгани йўқ, ҳамма ҳам пацифистлардек танқидли эмас» дейилади бу китобда.

Дэвид Фергюссон ёзган достонларнинг бири Американинг Вьетнамдаги босқинчилигига қарши норозилик билдириш белгиси сифатида Пентагон олдида ўзи-ўзини ёндириб юборган квакер Норман Моррисон хотирасига бағишланади. Роберт Бли деган бошқа бир шоир «Раскнинг тинчлик ҳақидаги чақириқлар ва таклифларга шафқатсиз ҳамда кар бўлишини» лаънатлайди.

Санъаткорлар америкалик милитаристларнинг ҳаракатлари натижасида келиб чиқаётган жафо ва мусибатлар учун ўзларининг гражданлик масъулиятларини ҳис қилиб турадилар.

«Жаноб вице-президент бизлар Вьетнамда болаларни ёндиряпмиз, сиз ва биз бунинг учун жавобгармиз!» деди ёзувчи Митчел Гудман вице-президент Хэмфрига унинг жамоатчилик олдида чиқишларидан бирида. Шу нуқтаи назарга бирдамлик белгиси сифатида 50 нашриётчи ва ёзувчи залдан намойишкорона чиқиб кетди.

Кейинги вақтларда «Санъат ғазабланмоқда» деган ном олган санъатчи арбоблар гуруҳи маълум бўлиб қолди. Унинг қатнашчилари Америка босқинчилигини фош этувчи спектакллар, сурат виставкалари ташкил этмоқдалар.

АҚШнинг беш юз рассоми Пабло Пикассога хат билан мурожаат қилиб, ундан ўзининг машҳур «Герника» номли суратини Нью-Йоркдаги ҳозирги замон санъат музейи экспозициясидан норозилик билдириш белгиси сифатида олдириб ташлашни сўрадилар.

Францияда чиқаётган «Нувель обсерватер» журнали Ҳинди-Хитойдаги воқеалар муносабати билан АҚШ да санъат соҳасида кенг қулоч ёйган кураш ҳақида ҳикоя қилади. Коммерсантлар илғор артистларнинг чиқишларига қарши ўз «маҳсулот»ларини тиқиштирмоқдалар. Жумладан АҚШ армияси «махсус кучлари»нинг қаҳрамонлигини мақтовчи «Яшил беретлилар ҳақида баллада» пластинкаси миллион нусхада чиқарилди.

Жон Уэйнинг ўша «Яшил беретлилар» ҳақидаги фильми кенг реклама қилинмоқда. Бу фильмда «олижаноб» Америка армиясининг Вьетнамда турли «эзгу» ишлар билан шуғулланаётгани — қудуқлар кавлаши, деҳқонларни даволаши, уларни гигиена қоидаларига ўргатиши тасвирланади. Бу фильм АҚШ мудофаа министрлигининг ҳимояси остида ва ёрдамида суратга олинган эди.

Бироқ бундай қаллобакичиликка камдан-кам кишиларгина алданиши мумкин. Вьетнамда нималар бўлаётгани ҳақидаги ҳақиқатни тобора кўпроқ америкаликлар билиб олмоқда.

Р. ИЗМАЙЛОВА,
(АПН).

ВЬЕТНАМ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ.

Негеань вилоятидаги қурилаётган совун тайёрлаш заводи маҳсулот тайёрлаб чиқара бошлади.

Суратда: завод лабораториясида.

ВИА—ТАСС фотоси.

МАДАНИЯТИМИЗ БОЙИШИ — ҲАМКОРЛИКДА

Москвада Ўзбекистон маданияти ва санъати кунлари якунига доир

БУЛАР МОСКВАДА БЎЛИШДИ

✦ ✦ ✦

ЯГОНА ҚУДРАТЛИ АДАБИЁТ

Ҳамид ҒУЛОМ,
ёзувчи.

Ўзбек совет адабиётини рус классик ва ҳозирги замон адабиётисиз асло тасаввур қилиш мумкин эмас. Социалистик реализм методи оддий совет кишиларининг турмушини акс эттирувчи асарларни яратишда ёрдам бермоқда. Худди шунинг учун ҳам мамлакатимизнинг энг моҳир ёзувчилари бўлган Москва адабиётчилари билан бевосита учрашиб туриш биз учун ҳар томонлама фойдалидир.

Бундай учрашувлар ҳар икки томонни ҳам ижодий жиҳатдан бойитади, бизларга ижодий илҳом беради ва турмушимиздаги энг муҳим проблемаларни кўтариб чиқишда ёрдам беради. Шу жиҳатдан қараганда, бир адабиётчи сифатида менга ва ҳамкасбларимга мамлакатимиз пойтахтида бўлиб ўтган ўзбек адабиёти ва санъати кунлари келтирган самараларни баҳолаш қийин.

Республикамизнинг ёзувчи ва шоирлари ўзбек адабиёти ва санъати кунларида СССР ёзувчилар союзида бўлиб, мамлакатимизнинг машҳур адабиётчилари — Г. Марков, С. Сартаков, К. Воронин, Б. Кербобоев ва бошқа ўртоқлар билан учрашдилар. Орада Москва ва Тошкент ёзувчилар ташкилотлари ўртасидаги ижодий алоқаларни янада мустаҳкамлашга бағишланган суҳбатлар бўлиб ўтди.

Шуни айтиш керакки, Москва нашриётлари шонли юбилей йилида республикамиз адабиётчиларининг кўпгина китобларини босиб чиқарадилар. Давлат адабиёт нашриёти, «Советский писатель», «Молодая гвардия», «Болалар адабиёти нашриёти», «Военидат» ҳозирнинг ўзидаёқ ўзбек ёзувчиларининг бир қанча йирик асарларини китобхонларга туҳфа этди. Яқин орада янги асарлар ҳам чиқарилади.

Рус ёзувчилари билан менинг ўртамда ҳам мустаҳкам ижодий мулоқот мавжуд. Ўзбек адабиёти ва санъати кунларида мен ҳам вақт топиб, «Советский писатель» нашриётида редактор билан биргаликда янги романим «Мирзачўл» устида ишладим. Биз «Тошкентликлар» сарлавҳали янги романини рус тилига таржима қилган ҳамкасбим билан ҳам узоқ бирга бўлдик. Рус шоири В. Урин менинг янги шеърлар циклимни рус тилида тайёрламоқда.

Бундай ўзоро мустаҳкам дўстлик алоқалари икки халқ маданиятини янада ривожлантиришда катта омил бўлади.

ҚЎШИҚ ДЎСТЛИК ЭЛЧИСИ

Ботир ЗОКИРОВ,
Ўзбекистон ССР халқ артисти

Москвада ўзбек маданияти ва санъати кунлари жуда тез ўтиб кетди. Бу кунларнинг ҳар бири концертлар, адабиёт ва санъат арбоблари билан бўлган учрашувлар, мамлакатимиз пойтахти саноат корхоналарига ташрифлар билан тўла эди. Мана энди Тошкентга қайтиб келганимизда биз учун ажойиб воқеа бўлган бу сафар якунларини чиқариш вақти келди.

Бу якунлар нималардан иборат? Мен раҳбарлик қилаётган республикамизнинг эстрада оркестри Москвада биринчи марта концерт бераётгани йўқ эди. Лекин шунга қарамай, бу сафарга ҳозирлик кўрар эканмиз, ўзимизни маълум давр орасида қилган ишларимиздан имтиҳон топширишга учун бораётгандек ҳис қилардик. Биз эстрада музикасини эъзозловчи москваликлар ҳузурига йўл олганимизда ҳамма вақт ўз устозларимиз ҳузурига бораётгандек бўламиз. Шу жиҳатдан қараганда ҳам адабиёт ва санъат кунлари биз учун ғоят самарали бўлди.

Гастроль кунларида биз фақат қилган ишларимиз юзасидан ҳисобот берибгина қолмаймиз. Эстрада санъатининг машҳур вакиллари билан учрашиб, ўз умумий ижодий планларимизни ишчанлик билан муҳокама қиламиз. Санъатдош дўстларимизнинг маслаҳатларини жон қулоғи билан эшитамиз.

Ўзбекистон эстрада оркестри совет енгил музика мактабининг энг яхши традициялари асосида тарбияланган. Бугунги кунда эса эстрада артистларига янгидан-янги талаблар қўйилмоқда. Бу талабларни тўғри тушуна билиш ва ўз ижодига тўғри татбиқ қила билиш, қисқаси ҳаётдан ортда қолмаслик бизнинг муҳим вазифамиздир. Шу жиҳатдан қараганда ҳам Москвадаги ўзбек адабиёти ва санъати кунлари каби тадбирлар биз учун катта аҳамиятга эга. Бу бизнинг замон билан ҳамиша ҳамнафас бўлишимизда ёрдам беради.

Москвага қилган сафаримизнинг асосий якунлари шулардан иборат. Ундан олган сабоқларимиз республикамиз эстрада санъатини янада ривожлантиришда катта аҳамиятга эга бўлади.

«РУС БАЛЕРИНАЛАРИ — МЕНИНГ УСТОЗЛАРИМ»

Бернора КОРИЕВА,
Ўзбекистон ССР халқ артисткаси.

Революцияга қадар бизнинг Ўзбекистонда балет мутлақо бўлмаган. Ҳозир бўлса, кўпгина ўзбек театрларида фақат рус ва чет эл композиторларининг классик асарларигина эмас, балки ўзбек муаллифларининг балет асарлари ҳам қўйилмоқда. Ўз балетларимизга эга бўлганлигимизда мамлакатимиздаги барча халқларнинг қудратли маданияти катта роль ўйнади.

Мен Ўзбекистоннинг кўпгина раққосаларидан бири сифатида рус классик балет санъати мактабидан ғоят миннатдорман. Мен Москва хореография билим юртида таниқли раққосалардан М. Кожухова ва Р. Стручкова каби педагоглар қўлида тарбияландим. Шундан буён кўп йиллар ўтди. Ҳозир ҳам бу санъаткорларни ўз устозларим деб ҳисоблайман. Уларнинг муваффақиятларим тўғрисидаги фикр ва мулоҳазалари мен учун ғоят қадрлидир.

Ўзбек маданияти ва санъатининг Москвадаги кунлари вақтида мен ғоят ҳаяжонландим. Арам Ильич Хачатурьяннинг «Спартак» балетида Фригия партиясини ўйнаганимда юқори баҳо берганларидан ғоят бахтиёрман.

Ўзбек раққосаларининг Москвадаги чиқишлари зўр муваффақият билан ўтди. Қаерда концерт берсак, шу ер одамлар билан лиқ тўлар эди. Бу каби фактларни тўлқинланмай эслай олмайман. Биз «Яшил театр»нинг очиқ эстрадасида чиқишимиз лозим эди. 6 мингдан ортиқ москвалик билетларни аллақачон олиб қўйишган. Бироқ кучли ёмғир ёғиши туфайли концерт қолдирилди. Кўпгина москваликлар балки концерт бўлар, деган умидда узоқ вақт ёмғирда кутиб туришди. Буларнинг ҳаммаси пойтахтимиз жамоатчилиги қардош республикаларнинг хореография санъати муваффақиятларини нақадар зўр эътибор билан кузатиб турганлигидан далолат беради.

Ватанимиз пойтахтидан олиб қайтган таассуротларимиз ва билимларимиз ўзбек балет саҳнасида янгидан-янги образларни яратишда шубҳасиз катта аҳамиятга эга бўлади.

ЎЗБЕКИСТОН МАДАНИЯТИ ВА САНЪАТИ ХОДИМЛАРИНИНГ ВАТАНИМИЗ ПОЙТАХТИ МОСКВАДА ЎТКАЗГАН КУНЛАРИ РУС ВА ЎЗБЕК ХАЛҚЛАРИНИНГ ДЎСТЛИГИ НАМОЙИШИГА АЙЛАНДИ. РЕСПУБЛИКАМИЗ САНЪАТКОРЛАРИ ВАКИЛЛАРИ МОСКВАНИНГ ТАЛАБЧАН ТОМОШАБИНЛАРИ ОЛДИДА КАТТА ИМТИҲОНДАН ЎТДИЛАР. УЛАР БИР ҚАТОР КОНЦЕРТЛАР БЕРИШДИ. ПОЙТАХТ КОРХОНАЛАРИНИНГ ИШЧИ ВА ХИЗМАТЧИЛАРИ БИЛАН УЧРАШИШДИ. УЛАРГА ЎЗБЕКИСТОН МАМЛАКАТИМИЗНИНГ ШОНЛИ ЮБИЛЕЙИНИ ЎТКАЗИШГА ҚАНДАЙ ТАЙЁРГАРЛИК КЎРАЁТГАНИ ТЎҒРИСИДА ГАПИРИБ БЕРИШДИ.

БУ САҲИФАДА ШУ КАТТА БАЙРАМНИНГ НАТИЖАЛАРИ ТЎҒРИСИДА СЎЗЛАБ БЕРИЛАДИ.

ЮКСАК БАҲО

Ўзбекистонлик ёш балерина Бернора Қориева номини москваликлар биринчи бор 1959 йилда Ўзекистон санъати ва маданияти декадаси кунларида билган эдилар.

— Мен саҳнада ижро этадиган бирон рақс ўз ифодасини топишида, — дейди Бернора, — Москва хореография билим юртининг педагоги М. А. Кожухова яқиндан ёрдам берди. Бу педагог миллий балет учун жуда кўп кадрлар етиштирган. Бернора ҳам ана шуларнинг биридир. У ҳозирда Навоий номли опера ва балет катта театрининг энг кўзга кўринган солисткаси бўлиб, халққа танилган.

Ўзбекистон диёридан кўплаб турли талант эгалари етишиб чиқмоқдалар. Байрам рақслари, чаққонликнинг ўзига хос латофатлари, дадиллик каби санъат мусобақаларини ўз ичига олган «тантана»лар бу мамлакатда неча асрлардан буён давом этиб келмоқда. Хоразм «Лазги»си каби Қорақалпоғистон уйларида ҳам қувончли ва ажойиб тантаналарни кўриб, халқнинг қувончи ортади.

Қадимги куй ва қўшиқларни тарк этмаган, бугунги кунимизни куй ва қўшиқларида тараннум этувчи талант эгалари бўлган оилалар бу диёрда кўплаб учрайди. Зокировлар оиласи фикримизнинг далилидир. Зокиров ва унинг тўрт фарзанди хонанда. Москваликлар Ботир билан Луизанинг ёқимли товушини эшитишга мушарраф бўлдилар. Бу ака-сингил хонандалар Ўрта Осиё, Яқин ва Ўрта Шарқ халқларининг дўстлик ва тинчлик ҳақидаги ашулаларини ижро этдилар. Буларнинг номлари «Баҳор» рақс ансамблининг гуллари, ўзбек филармониясининг ашула ва рақс ансамбли артистлари номлари қатори барчага кенг танилган.

«ПРАВДА».

СОВЕТ МАТБУОТИНИНГ БАҲОЛАРИ

Москва шаҳар газеталари ўзбек адабиёти ва санъати декадаси кунларида қатор материаллар бериб бордилар. Айниқса, «Вечерняя Москва» газетаси декаданинг боришини кенг ёритди. Газета саҳифаларида байрамнинг бориши, ўзбек санъаткорларининг Москва ишчи ва хизматчилари билан бўлган учрашувлари мунтазам равишда ёритилди. Бундан ташқари «Вечерняя Москва» республикамиз ҳаётига доир бир қатор материаллар эълон қилди. Уларда республикамиз санъати ва санъаткорлари ҳақида кенг ҳикоя қилинади.

Газета «Келажак шаҳрини бунёд этамиз» сарлавҳаси остида Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари С. Р. Расулевнинг суҳбатини босиб чиқарди. Унда зилзила оқибатларини тугатиш борасида олиб борилаётган ишлар, Москва, Ленинград ва бошқа қардош республикалар қурувчиларининг ажойиб ишлари кўрсатиб ўтилади. Ёритилган материаллар орасида шоир Рамз Бобожоннинг Россия ҳақидаги шеъри, талантли ўзбек раққосаси Галия Измайлова ҳақидаги мақола ҳам диққатга сазовор.

„КОМСОМОЛЬСКАЯ ПРАВДА“

Ўзбекистон санъат усталари Кремлдаги Съездлар саройида катта концерт билан Ватанимиз пойтахтидаги юбилей ҳисоботларини бошладилар. Бу концерт қардошлик, биродарлик, бирлик ва дўстлик қуёши нурлари каби таралди.

Концерт иштирокчиларининг барчаси биргаликда С. Юдаковнинг «Октябрь, Ватан, партия сенга шон-шарафлар» деган сюитасини ижро этганларида зал гулдурос қарсаклар билан унда ифодаланган республика қуёшини, мардонавор Тошкентни, СССР халқлари дўстлигини олқишладилар.

„ТРУД“

Концертда ўз маҳоратларини намойиш қилган барча хонандалар ўзларининг хушовозлари етук маҳоратлари, ёқимли куйлари, ҳақиқий вокаль маданиятини эгаллаганликлари билан ажралиб турдилар. Ўзбек хонандалари турли жанрлари ва турли индивидуаль ҳаракатлари билан ўз вокаль мактабларига муносиб санъат эгаси эканликларини намойиш қилдилар. Бу концертда миллий классик куй ва қўшиқларни ижро этаётган ҳар бир санъаткор уни ҳар тарафлама мазмунан чуқур эгаллаганлиги кўриниб турибди.

Бу концерт Ўзбекистон вокаль санъати ҳар тарафлама ривожланиши учун кенг имкониятлар борлигидан далолат берди.

«СОВЕТСКАЯ КУЛЬТУРА»

Кеча ўзбек халқ ҳофизлари — мақомчилар ва филармония ансамблининг рақсчилар группаси ўзбек классик қўшиқларидан ижро этдилар. Ўзбек халқининг қадимий юксак маданиятини ўзида акс эттирган бу санъатчиларга Ю. Ражабий бадиий раҳбарлик қилди.

СССР халқ артисти Мукаррама Турғунбоева бошчилигидаги ўзбек «Баҳор» рақс ансамбли Москвада катта муваффақият қозонди. Ансамблнинг ҳар бир чиқиши гулдирос қарсаклар билан кутиб олинди.

М. НУРИДДИНОВ ва В. ЕГОРОВ фотолари. (ТАСС).

ЖУРНАЛИСТ ЁН ДАФТАРИДАН

АФИШАДАН — САҲНАГАЧА

Москва бизни очиқ чеҳра билан кутиб олди. Биз борган кунларда ёғингарчилик бўлишига қарамай, Қозон вокзалида гулдаста кўтарган кишилар кўп эди. Москваликлар Ўзбекистон делегацияси келиши ҳақидаги хабарни шаҳарнинг энг чекка бурчакларида ёпиштирилган кўпгина афишалардан билишган эди. Биз келган биринчи кунимиздаёқ, шундай афишаларни кўрдик. Улар пойтахтдан кетгунимизча кўзга ташланиб турди.

Республикамиз адабиёт ва санъати арбоблари афишадан — саҳнагача жуда катта йўлни босиб ўтдилар: ўзбек халқининг маданияти ва экономикаси ривожланганлиги ҳақида ўз ғурурини шахсан айтмоқчи бўлган дўстларимиз жуда кўп эди. Ҳар бир киши адабиёт ва санъат кунларининг расмий очиладиган пайтигача ўз фикрини айтишга ҳаракат қиларди.

Кремлдаги улуғвор Съездлар саройида биринчи концерт берилди. Бу ерда Канададан, жаҳон виставкасидан қайтиб келган таниқли артистларимиз — СССР халқ артистлари Ҳалима Носирова ва Саодат Қобулова, республикада хизмат кўрсатган артист Сасон Беньяминов бизга қўшилди.

Кремль Съездлар саройини тўлдирган 6 минг томошабин билан бирга телевизор экранларидаги миллионлаб томошабинлар ўша куни Ўзбекистон талантларининг ҳақиқий юлдузлари маҳоратини томоша қилдилар. Кейинчалик Москва газеталарининг ёзишига кўра, концерт Совет ҳокимияти йилларида республика санъати нақадар шахдам одим отганлигини намойиш қилди.

Шундай қилиб, бизнинг катта байрамимизга старт берилди. Мамлакатимиз газетхонлари республика артистлари Ватанимиз пойтахтида бўлган пайтда қандай юксак баҳога эришганлигини газеталардан билишган бўлса керак. Бу барча Ўзбекистон аҳолисини хурсанд қилиш билан бирга биздан кўп нарса ҳам талаб қилади. Адабиёт билан санъат ижодий иш сифатида бир ерда қотиб қолмай, ҳамиша ривожланиши, олға босиши керак.

Ўзбекистон делегацияси фақат адабиёт ва санъат ходимларидан иборат бўлмай, унинг составида ишлаб чиқариш илғорлари ҳам бор эди. СССР халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида москваликлар таниқли миришкор, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ризамат ота Мусамуҳамедов, илғор сут соғувчи Анастасия Чудная, Бекобод металлургия комбинатининг мастери Асад Эргашев билан учрашдилар. Улар оддий ва таъсирли сўзлар билан виставка томошабинларига ҳозир ўзбек халқи қандай ҳис-туйғулар билан яшаётганлигини айтиб бердилар. Улар мамлакатимиз шонли юбилейига қандай совғалар тайёрланаётганлигини ҳикоя қилиб бердилар.

Пойтахт меҳнаткашлари билан учрашув айниқса ҳаяжонли бўлди. Кичик ва енгил автомобиллар заводи, 1-давлат подшипник заводи, СССР Госплани, металлургия машинасозлиги илмий тадқиқот институти ишчи ва хизматчилари республикамиз вакилларини русларга хос меҳмондўстлик билан кутиб олдилар. Улар ўз меҳмонларига мурожаат қилишаркан, чин қалбдан раҳматлар айтиб, мамлакатимиз халқлари ўртасидаги тобора мустаҳкамланаётган дўстликни кўкларга кўтардирлар. Ҳамшаҳарларимиз ҳамма ерда Ўзбекистон меҳнаткашларига Совет ҳокимиятининг юбилейини муваффақиятлар билан кутиб олишда тилакдошмиз, деган қалб сўзларини эшитдилар.

Москва ҳарбий оркестри Ўзбекистон маданияти ва санъати арбобларига бўлган ўз ҳурматини ишчи ва пойтахт зиёлилари билан биргаликда ифодалади. Республика вакиллари ҳозирги замон авиацияси техникаси ва қуролини намойиш қилиб таништирган гвардиячи учувчилар билан танишишди.

Байрам охирида Ўзбекистон адабиёти ва маданияти кунлари қатнашчилари яна СССР халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида тўпланишди. Бу ерда Ўзбекистон делегациясига тантанали суратда виставканинг олтин медали топширилди. Бу — Совет ҳокимиятининг 50 йиллиги мобайнида республикамиз қўлга киритган ютуқлар учун берилган катта баҳодир.

Г. КЛИМЕНТЬЕВ.

ТОМОШАБИНЛАР ФИКРИ

✦ ✦ ✦

САНЪАТИНГИЗГА МАФТУНМИЗ

Москва Ўзбекистон маданияти ва санъати кунлари биз Алишер Навоий номли Давлат Катта опера ва балет театри артистлари ижро этган спектаклларининг бирортасини ҳам қўймасдан кўрдик.

Ўзбек раққосалари — СССР халқ артисти Галия Измайлова ва Ўзбекистон ССР халқ артисти Бернора Қориеваларнинг рақсларида моҳирлик, назокат ва енгиллик яққол кўриниб турганлигини энг аввал айтиб ўтиш керак. Биз уларнинг рақсларидан зўр эстетик озуқа олдик.

Биз Берноранн Москва хореографик билим юртида М. Кожухова раҳбарлигида ўқиб юрган пайтидан биламиз. Совет балетининг устозларидан бири бўлган М. Кожухова ёш балеринанинг келажаги порлоқ эканлигини ўша вақтдаёқ айтган эди. Мана бугун биз Берноранн Навоий номли Катта театрининг етакчи балеринаси эканлигини кўриб турибмиз. Бу сўзларни саҳнада кўп йиллар тажриба орттирган яна бир ўзбек балеринаси Галия Измайлова тўғрисида ҳам айтиш мумкин. Галия Измайлова рақслари тўғрисида ҳаммадан аввал ундаги ўчмас талантни айтиш керак. Бу талант йилдан-йилга такомиллашиб бормоқда. Балерина дунёдаги 25 мамлакатда бўлди. Ана шу мамлакатларда у совет балет мактабининг санъатини намойиш қилди.

Бугун бу икки талантли балериналарнинг рақсларини томоша қилар эканмиз, уларни Москва саҳналарида эришган ютуқлари билан чиндан табриклаймиз.

ВЛАСОВЛАР,
Давлат Большой академик театрининг солистлари.

●

ТАБРИГИМИЗНИ ҚАБУЛ ЭТГАЙСИЗЛАР

Москвада Арманистон, Грузия, Озарбайжон, Тожикистон, Туркманистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Литва республикалари адабиёти ва санъати кунлари бўлиб ўтди. Энди бу ерда серқуёш Ўзбекистондан келган дўстларимиз меҳмон бўлдилар. Улар ўзларининг энг нозик ва хушрўй қўшиқларини олиб келганлар. Биз ВДНХда Ўзбекистон эстрада оркестрини эшитишга муваффақ бўлдик. Бу оркестрнинг бадиий раҳбари Ўзбекистон халқ артисти Ботир Зокиров ўзининг қўшиқлари билан москваликларни забт қилди. Унинг ёқимли овозини москвалик томошабинлар ғоят илиқ кутиб олдилар. Унинг синглиси Луиза Зокирова ҳам ўзининг ўзбек композиторлари асарларини ва шунингдек Яқин Шарқ мамлакатлари халқларининг қўшиқларини ғоят моҳирлик билан ижро этиб, катта ғалаба қозонди.

Пойтахтимизда бўлиб ўтган Ўзбекистон маданияти ва санъати кунлари икки қардош халқ — ўзбек ва рус халқлари дўстлигининг янада мустаҳкамлаш кунлари бўлди. Биз қуёшли ўлка санъат ва адабиёт ходимларига янада катта муваффақиятлар тилаймиз.

Н. БУРСАКОВА,
К. ШЕТИНИНА,
Д. ГАВРИЛОВ,
В. И. Ленин номли Москва Педагогика институтининг студентлари.

●

«БАҲОР» — БУ АФСОНАВИЙ АНСАМБЛЬ

«Баҳор» ансамбли концертларида бўлган чет эллик меҳмонлар унга юксак баҳо бердилар. Ўзбекистон маданияти ва санъати кунларида Москвада бўлган италиялик дўстимиз А. Мондгорелли концертдан сўнг бундай деди:

— Агарда сизларнинг артистларингиз бизнинг Италияга бориб концерт беришганда, олдиндан айтишим мумкинки, ўзбек артистларининг ҳар бир чиқиши уч соатлик қарсаклар билан мукофотланар эди. Мана шундай ажойиб ва ранг-баранг куйларни эшитган, рақсларни кўрган Италия ақлдан озиб қолар эди. Мен мана шундай ўз маъноси билан баҳорни тасвир этувчи бу ажойиб ансамбль шу вақтга қадар бизнинг Италияда бўлмаганлигига ачинаман. Лекин Ватанимга қайтгандан сўнг мен албатта, ўзбекистонлик раққосалар билан танишганлигим ҳақида дўстларимга айтаман, ва бу тўғрида ёзаман. Мен уларга айтаманки, «Улар рақсга тушаётган вақтида сен ўзингни стулда ўтирган ҳис қилмайсан, балки қандайдир афсонавий кемада сузиб кетаётганга ўхшайсан». Бу ажойиб коллективни таърифлаш учун мен сўз топа олмайман. Афсуски, бу ансамблнинг бадиий раҳбари билан таниша олмадим. Лекин ғоят талантли ва санъат севувчи кишигина мана шундай коллективни вужудга келтириши мумкинлигига ишончим комил.

Охирида шуни айтаманки, биз «Баҳор» ансамблини сабрсизлик билан бизнинг Италияда кутамиз.

А. МОНДГОРЕЛЛИ.

ТАРИХНИНГ НОМАЪЛУМ САҲИФАСИДАН

ҲАРБИЙ КЕМА УСТИДА ҚИЗИЛ БАЙРОҚ

◆ СУВДАН ЧИҚҚАН ЖАСАДЛАР. ⊙ ҚАБРДАГИ ЕЗУВЛАР. ЎҚ ИЗЛАРИ ● ЕТТИ КИШИ ОТИБ ЎЛДИРИЛГАН ✪ ДЕНГИЗ ҚАРОҚЧИЛАРИ ◆ МАХСУС ТОПШИРИҚ ⊙ НОМАЪЛУМ КЕМА ● НЕМИС КЕМАСИДА ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ✪ ДЕНГИЗЧИЛАР ҚЎЗҒОЛОНИ ◆ ЧЎКТИРИЛГАН МУРДАЛАР ⊙ ҲАРБИЙ СУД ● ГЕРМАН МАТРОСЛАРИНИНГ РЕВОЛЮЦИОН ҚЎЗҒОЛОНИ ✪ ЖАСОРАТЛИ КОМАНДИР ◆ БОНН — ЖИНОЯТЧИЛАР ҲОМИЙСИ.

ГИТЛЕРЧИЛАР ҲАРБИЙ-ДЕНГИЗ ФЛОТИДА ДЕНГИЗЧИЛАР ҚЎЗҒОЛОНИ ТЎҒРИСИДА

1945 йил 1 июнь. Иккинчи жаҳон урушининг тугаганига деярлик бир ой бўлди. Ҳаво айниб турган эди. Дания шаҳри Сённерборг яқинида денгиз чайқала бошлади. Бунга қарамасдан балиқчи Генри Вест ўз қайиқчасида қирғоқдан икки километрча нарида Мелле қўлтиғига ташлаган тўрини қараб келишга чиқди. Ўша кунлари балиқ ови яхши бўлмаётган эди, яқиндагина тугаган уруш даврида тўп ўқлари ва миналар портлайвериб, балиқларни қирғоқдан қочириб юборган эди. Шу пайт Вест бирданига ёрдамчисининг севинган товушини эшитиб қолди:

— Тўримизга катта балиқ илинганга ўхшайди, уста!

Вест тўрни торта бошлади. Бироқ сув бетида устбоши денгиз сувида парчаланиб кетган одамнинг жасади чиқиб қолди... Вест ва унинг ёрдамчиси жасадни қайиққа олишга улгирмаган ҳам эдиларки, яна учта ўлик сувнинг бетига чиқиб қолибди. Қўлтиқдаги ҳамма ўликлар сувнинг юзига чиқишга қарор қилгандек туюлди.

Бу жойларда уруш ҳаракатлари алла қачон тугаган бўлишига қарамай, бу жасадлар қайдан келиб қолган экан?— Бу савол балиқчиларнигина эмас балки Сённерборгнинг бутун аҳолисини ҳам ҳайратда қолдирди. Бунинг устига бундан бир неча кун илгари Мелла қўлтиғидан яна учта ўлик чиққан эди. Врач-доктор Себессен ўликларни текшираётганда бирининг чўнтагидан бир қоғоз топиб олди. Бу қоғозда — «Рейнхольд Колендагерман флотининг унтер-офицери шахсий белгиси 27920 41 с» деган ёзув бор эди. Бошқаларини таниб бўлмади. Қолганларининг ҳаммаси Сеннерборг қабристонига кўмилган, қабрига номер қўйиб кўмилган, холос.

Қабристон китобида эса қуйидаги ёзувларни ўқиш мумкин:

«№8-қабр. Ноъмаълум эркак, бўйи 175—180 сантиметр, тахминан 25—30 ёшларда, чарм куртка, мовий матрос свитра, кўк матрос иштони, қора ҳарбий этик кийган, бармоғида «XX» ҳарфлари ёзилган узук, кўкрагини ўқ тешиб ўтган». «№ 9 қабр. Ноъмаълум эркак. Шахсий белгиси 1 804 941. Денгизчи уст-бошини кийган, кўкрагида катта тешик, бошини (3) ва бўйнини ўқ тешиб ўтган. Елкасида ва бошининг орқасида ўқнинг тешиб чиққан излари бор» ва ҳоказолар.

Врач бўлмаса-да, медицинадан бироз хабардор бўлган оддий киши ҳам тананинг устки қисмларидаги ўқ изларини кўрибоқ дарҳол айтиши мумкин:

Бу етти киши отиб ўлдирилган.

ОЧИҚ ДЕНГИЗДАГИ УЧРАШУВ

1945 йил 4 майда фашист ҳарбий-денгиз флотининг икки торпеда катери Даниянинг денгизга чўзилиб кирган Альс оролига жойлашган Сённерборг шаҳрига борар эди. Улар эрталаб Фленсбургдан чиқиб, тўла тезлик билан кетишар эди. Экипаж аъзолари ўзларининг назорат секторларидан кўзини узишмасди. Бироқ гросс-адмирал Деницнинг денгиз қароқчилари иттифоқчиларнинг ҳимоясиз транспорт кемаларини овлаб юришарди. Бу кемаларни денгиз тагига чўктириб юборишдан ҳам тоймасдилар. Улар махсус топшириқ билан борардилар. Бу топшириқнинг муҳимлиги тўғрисида шуни айтиш кифояки, бу кеманинг бортида гитлерчилар флоти торпеда катерлари қўшилмасининг қўмондони Петерсен борар эди.

Герр Петерсен ўзининг каютасида ўтирар ва ҳеч кимни чақирмасди. У кечаги Дениц билан бўлган гаплар тўғрисида, фюрернинг ёрдамчиси ҳатто мана шундай оғир кунларда ҳам ўзини дадил тутаолганлигидан фахрланиб, ўзича ўйлаб борар эди. Ҳа, фюрер кимни танлашни билади. Жаноб гросс-адмирал мени тўғримда ҳам адашмаганлигини исботлайман.

Дениц билан бўлган суҳбатда бош штабнинг подполковниги Ульрих де Мезъер ҳам қатнашган бўлиб, Петерсен Литва ва шарқий Пруссияда руслар томонидан қуршаб олинган катта қўшинлар группасига ёрдам учун торпеда катерлари юбориш тўғрисида буйруқ олган эди. Подполковник ўзининг самолётида Курляндия қўшинлари группасининг олий қўмондони генерал-полковник Гильберт олдига учиб кетганлиги тўғрисида шубҳаланмаса ҳам бўлади. У билан: иттифоқчилар билан сепарат шартнома тузиш ниятида русларга қарши охиригача курашиш тўғрисидаги буйруқни оғзаки тушунтириш эди.

Унинг хаёлини катер командири бузди: «Бортнинг чап томонида кема кўринади».

— Бу кема биз томонга келаётганга ўхшайди,— қўшиб қўйди командир, капитан кўпригига чиққанларида.— Буйруғингизни кутаман!

Петерсен индамади. У иттифоқчиларнинг ҳарбий кемаси билан тўқнашишдан қўрқарди. Лекин бу герман кемаси бўлиши мумкин. Дениц бўлса ҳамма кемаларга қуршовни ёриб ўтиш тўғрисида буйруқ берган. Бундан кейин қўлида иккита торпеда катери бўлган ҳолда қочиш керакми — у вақтда дуб баргли крест эгасининг обрўйига путур етиши мумкин.

Номаълум кема тобора яқинлашарди. «Бу ўзимизнинг тральщикку»,— хабар берди назоратчи, кўзни дурбиндан узмасдан. Бир неча секунддан сўнг: «Лекин у нима учундир бошқача байроқ остида келмоқда. Бундай бўлиши мумкин эмас... Уларда қизил байроқ...»

«Нима?» — қичқириб юборди Петерсен ва унинг миясидан даҳшатли шубҳа ўтди. У дарҳол герр Деницнинг «герман флотидаги ғалаёнлар» тўғрисида ва фақат эс-эслар бошқараётган сув ости кемалари ҳамда торпеда катерларигина ўз командирларига бўйсунаётганлиги тўғрисидаги сўзлари исботланаётганини кўрди. Петерсен яқинлашаётган кемадан аҳвол қандай, кимнинг буйруғи билан ва қаёққа кетаётганлигини сўраш тўғрисида буйруқ берди. Фақат учинчи марта сўралгандан сўнг қисқагина жавоб олинди: «Командир командирга. Ватанимизга қараб кетаётирмиз». Петерсен диққат билан қараб, тралшикда бирорта ҳам офицер кўрмади.

«Мана, ҳозир сизларга кўрсатамиз!» — ўшқирди қўмондон ва торпеда ҳамда пулеметларни отишга тайёрлашга буйруқ берди. Тральщик кучсиз қуролга эга бўлгани холда икки катернинг пулеметлари ва торпеда установкалари ўртасида қолди. «Машиналар тўхтатилсин» деган буйруқ берилди. Тральщик олдида икки йўл бор эди: ёки тўхташ ёки денгиз остига чўкиб кетиш. Тиш-тирноғигача қуролланган торпеда катерлардаги солдатлар тралшикка чиқа бошладилар. Петерсен томонидан юборилган қоровулларга қараб матрослар: «Ўртоқлар! Уруш сизларнинг жонингизга тегмадими? Урушни тугатинглар!» деб қичқирдилар. Лекин Петерсен кўзғолон кўтарган кемага ўзи билан бирга кимларни олиб боришни билар эди. Денгизчиларга автоматлар қаратилганда у буйруқ берди: «Бу латтани дарҳол йиртиб ташлангиз!» Қоровуллар қизил байроққа томон югуришди. Кўзғолон иштирокчиларини каюталарга маҳкам беркитиб, фашист торпеда катерлари командири ўзининг Сённерборгдаги штабига шошилинч телеграмма берди: «Кучайтирилган офицерлар командасини юборишингизни сўрайман»! Шунда ҳам у кўзғолон тўғрисида ҳеч нарса демади. Чунки бу телеграммани бошқа герман кемалари ҳам қабул қилиши мумкин, бу эса яхши намуна эмас эди!

Георге Штур-Христиансен бошчилигида офицерлар командаси етиб келгандан сўнг матрослардан сўроқ қилиш ва уларни азоблаш бошланди. Айниқса Петерсеннинг адъютанти капитан-лейтенант Карл-Хейнц Меркель ўзини кўрсатди. У қамалганлар олдига санитарни ҳам киргизмай қўйди. «Эртага бу бандитлар учун дори, бинтлар керак бўлмай қолади!?» — деди у.

Тральщик Сённеборгга етиб келиши биланоқ кемага ҳарбий суд чиқиб келди. Қамоқдан бўшатилган кема офицерлари кўзғолон «бошлиқларини» қидира бошлашди. 11 киши отувга ҳукм қилинди. Уларни отишга олиб чиққан жазо отрядига ҳам ҳалиги Меркель командирлик қилди. Одамхўрлар шошилар эдилар. Улар оддий матрослардан герман қўшинларининг бутунлай таслим бўлганлиги тўғрисидаги хабарни яширар эдилар. Дениц радио орқали гапириб, ҳукмни тасдиқлаганлигини айтди. Ярим соатдан сўнг матрослар отиб ташланди. Жаллодлар бу жиноят изини бекитмоқчи бўлган эдилар. Ўлдирилганларнинг ёнларини тинтидилар, уларнинг жасадига тош бойлаб денгиз тагига чўктириб юборишди...

«Юнге вельт» (ГДР) газетасининг ходимлари кўп ойлар мобайнида фашист флотидаги кўзғолон кўтарган ва ҳолок бўлган қизил матрослар тўғрисидаги ҳужжатларни қидирдилар. Юзларча архивлар титилди. ГДР, Дания, ГФРда мингларча гувоҳлар сўралди. «М 612» тральшигида юз берган воқеа ғоят машаққатли қидирувдан сўнг тикланди. «1945 йил 4 майда бўлиб ўтган воқеа,— деб ёзади «Юнге вельт». — бир группа кишиларнинг тартибсиз ҳаракати бўлмаган. «М 612» кемасида юз берган воқеа Кил қизил денгизчиларининг жасоратини 28 йилдан сўнг такрорлаган герман матросларининг революцион кўзғолони бўлган эди.»

Ҳозир Росток шаҳрида яшаётган «М 612» кемаси командирининг юнгаси бўлган Рольф Грюммерт ўша воқеани қуйидагича эслайди: «1945 йил 4 май эрталаб тральщик Деницнинг махсус — шарққа бориш тўғрисидаги буйруғини олди. Бу буйруқни ҳеч кимнинг бажаргиси келмасди. Мен матросларнинг палубага тўпланганлигини кўрдим. Шундан сўнг унтер-офицер, бош моторист Хейнц Вильковски қўлига пистолет ушлаган ҳолда командир каютасига қараб кетди ва тезлик билан обер-лейтенант Кроппни қуролсизлантирди. Бир неча минутдан сўнг шу каютага қўлини кўтарган бошқа офицерларни ҳам олиб киришди. Кўзғолон ана шундай бошланди... Кўзғолон пухта тайёрланган эди.

1945 йил 24 апрель куни Росток қўлтиғидан чиққан кундан бошлаб. Хейнц Вильковски матрослар билан урушни тезроқ тугатиш тўғрисида суҳбатлашиб келар эди. Кўзғолон кўтарилишига қарор қилинди. Раҳбарлар ҳар хил кемалардан тўпланган бўлишига қарамасдан бутун команда қўллаб-қувватлади. Фашизмга, урушга нисбатан нафрат ҳаммада тўлиб-тошган эди. Вильковскини сиёсий раҳбар деб ҳисобладилар. Деницнинг буйруғини олиш биланоқ кўзғолон бошлашга қарор қилинди. Адмирал фон Фридебург инглизлар билан Совет Иттифоқига қарши урушни давом эттириш тўғрисида келишиб олишга интилаётганлиги маълум бўлиб қолди.

Ҳамманинг тоқати тоқ бўлган эди. Шунинг учун ҳам Вильковски ва унинг сафдошлари кўзғолон бошлаш тўғрисида сигнал бериши биланоқ матрослар кема омборидан қуролларни олишиб, офицерларни қуролсизлантиришди. Ҳамма иш ўз тартибида борарди. Фашист свастикаси солинган байроқ ўрнига қизил байроқ ҳилпиради.»

Хейнц Вильковски... Денгиз формасини кийган фашист жаллодларини отиб ўлдирган бу киши ким эди? У 1923 йил 25 октябрда Кальб шаҳрида туғилган. У хушчақчақ, ҳамма билан киришиб кетадиган, биринчи жаҳон урушидан сўнг қурилган баракларнинг бирида ишлайдиган кекса ишчи билан танишиб қолди. Август Семиш ёки уни болалар «Семиш тоға» дер эдилар. У коммунист бўлгани учун 1933 йилда гестапочилар бир неча ой қамаганлар. Лекин бундан Хейнц қўрқмади. Аксинча, у Семишнинг немис ишчилар синфи курашлари тўғрисидаги ҳикояларини соатлаб эшитди. 1940 йил охирида Хейнц ҳарбий-денгиз флотига чақирилди. 18 ойдан сўнг отпускага келган Хейнц ўзининг эски дўсти билан учрашиб қолди. Семишни яна қамадилар. Лекин Хейнц унинг: «Гитлер ва уруш немис халқига жуда ёмон оқибатлар келтиради» деган сўзларини эсда сақлар эди.

Акаси Герхард фронтда ҳалок бўлгандан сўнг урушнинг ҳамма даҳшатларини кўргандан сўнг унда фашизмга нисбатан нафрат кучайди. Бу нафрат уни «М 612» кемасида кўзғолонга раҳбарлик қилишга олиб келди. У 4 май куни эрталаб бу кема командирлигини ўз устига олди ва 16 соатдан сўнг фашист жаллодларининг ўқидан ҳалок бўлди.

Эндиликда Вильковскининг сафдошларидан бир нечасининг исмлари маълум бўлди. Улардан бири Ростокдаги кемасозлик верфининг ишчиси Рольф Петерс эди. У ҳам икки акаси ўзгаларнинг ерида ҳалок бўлганини эшитди, фашистлар флоти томонидан қуролсиз пассажир кемаларининг чўктирилишини, қутулиш учун интилган кишиларнинг отиб юборилганлигини кўргандан сўнг ўзига хулоса чиқариб олди. Яна бири Герхард Пренцлер бўлиб, ёшлигида қишлоғидаги Германия Компартиясининг ёшлар группасига кирган ва болалар билан бирга ёш гитлерчиларга қарши жангларда қатнашган, қизил байроқни ҳимоя қилиш учун курашган. Булардан ташқари яна саккиз киши отилган. Уларнинг ҳаммаси эса 98 киши бўлган. Улар фашист кемаси устида пролетар байроғини кўтарган оддий немис йигитлари эдилар...

ЖИНОЯТЧИЛАР ИЗИДАН

Революцион денгизчиларнинг жаллодлари-чи? Уларнинг изи Ғарбий Германияга бориб қадалади.

Собиқ гросс-адмирал, Гитлернинг ўринбосари, қизил матрослар тўғрисида чиқарган ҳукмни тасдиқлаган Карл Дениц, — ҳарбий жиноятчи. Лекин у ҳозир Бонида юқори давлат пенсиясини олиб турибди ва ўзининг хотираларини ёзмоқда.

Собиқ бош штабнинг подполковниги, «охирги дақиқагача урушга» даъват этган Ульрих де Мезъер ҳозир бундесвернинг бош инспектори ҳисобланади.

«М 612» кемасидаги офицерлар жазо командасининг бошлиғи, собиқ учинчи ранг капитани, дуб баргли крест эгаси Георг Штур-Христиансен ҳозир бундесмаринанинг радио алоқаси бўлимига бошчилик қилади. Гитлер

флоти капитан-лейтенанти ва торпеда катерлари отряди бошлиғининг адъютанти, кўзғолон кўтарган матросларни отишга буйруқ берган ва чала ўлганларни ўзи отиб ўлдирган Карл-Хейнц ҳам ҳозир Бонн пенсиясини олиб туради ва Штарнбергда яшайди.

Рудольф Петерсен тўғрисида батафсил тўхташга тўғри келади. 9 май куни «Байроқ остидан қочганлиги учун» яна учта матросни ўлимга ҳукм қилган ва уч кундан сўнг гитлер германияси бутунлай таслим бўлиб бир кун ўтгандан сўнг ана шу матрослар отиб ўлдирилди. Петерсен ана шу жинояти учун 1948 йилда Ғарбий зоналарда суд қилинди, лекин оқлаб юборилди. Жамоатчиликнинг талаби билан 1948 ва 1953 йилларда ҳукм қайта кўриб чиқилди. 1953 йилда Аденауэр Ғарбий Германияси америкаликларнинг ёрдамида қайта қуроллана бошлади. Бунинг учун Петерсен сингари «тажрибали мутахассислар» шошилинч равишда зарур бўлиб қолди. Суд процессида Петерсен батамом оқланди. Ҳозир Петерсен Гамбургдаги гидрография институтида навигация секциясининг бошлиғи, у ҳам юқори давлат пенсияси олади.

Германия Федератив Республикаси у кишиларнинг қотил эканликларини жуда яхши билади. Лекин ҳукмдорлар олдида улар «ғоят бамаъни гражданлар» сифатида ҳурмат қилинадилар. «Бизнинг шаънимиз қайта тикланди, биз яна солдат бўлишимиз мумкин», — дейди Петерсен. «Бизнинг флотда пролетар большевик ҳавфли касали ҳеч қачон бўлган эмас ва бўлмайди ҳам». — деди у. Унинг бу сўзларини қарсак билан кутиб олишади. Чунки у федерал министр Франц-Йозеф Штрауснинг фикрини ифодалаган эди.

Бонн ҳукмдорлари мамлакатни милитаризациялаштиришни тезлаштириб ва ядро қуролига эга бўлиш учун интилиб, бундай сиёсат «немис халқининг тарихий миллий манфаатига мос келади» деб исботламоқчи бўладилар. Бироқ бу ҳам юқорида Петерсен айтган сўзига ўхшаб бутунлай ёлғондир. Далиллар немис халқи, ҳатто фашизмнинг энг даҳшатли йилларида ҳам Рейн ва Рур қурол шоҳларининг империалистик сиёсатларига қарши, милитаризация ва урушга қарши курашганлигини кўрсатади. Бунга «М 612» кемасида қизил байроқнинг кўтарилганлиги далил бўла олади.

А. ГУРКОВ.
(АПН).

Редактор С. М. КАРОМАТОВ.

• РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР •

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

21 АВГУСТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида:

18.00 Телеянгиликлар.
18.20 Болалар учун. А. П. Чехов. «Ванька» кинофильми.
18.50 Совет Армияси жангчилари учун. «Фидокорона меҳнат». Телеочерк.
19.10 Алишер Навоий туғилган куннинг 525 йиллиги олдидан. «Бўлғуси музей заллари бўйлаб».
19.40 Реклама ва эълонлар.
19.45 Эшиттиришлар программаси.

Ўзбек тилида:

19.50 Телеянгиликлар.
20.10 Ўзбек совет поэзиясининг телевизион антологияси. Ўткир Рашид. «ЯНГИ ДЕВОНДАН».
20.30 «Пахта пунктлари мавсумга тахт».
20.45 «ЁШЛИК» студияси кўрсатади. **«Она шаҳрим—Тошкентим».**
21.25 «ШАФҚАТ ПОЕЗДИ». Бадиий фильм.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида:

18.00 Ўқувчилар учун. «Ажойиб кишилар ҳаёти». Жон Рид.
18.25 Телеянгиликлар.
18.40 «ИНСОН ТИРИК ЭКАН». Бадиий фильм.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

20.00 Совет ҳокимиятининг 50 йиллигига бағишланган эшиттириш.
20.20 Эфирда «Молодость». «Радуга».
21.00 Телеянгиликлар.
21.15 Латвия Москва билан хайрлашади.
21.35 «Голлар, очколар, секундлар».
21.55 Москвада Эстония ССР ҳафталиги. Телевизион эшиттиришлар анонси.
22.05 Эдуардо де Филиппо. Телевизион фильм.
23.30 Телеянгиликлар.
24.00 Интервидение. Халқаро конкурс лауреатлари чалади.
00.30 Москва эшиттиришларининг охири.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 ФРУНЗЕ ТЕЛЕВИДЕНИЕ СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ.

22 АВГУСТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида:

17.55 Эшиттиришлар программаси.
18.00 Телеянгиликлар.
18.20 Болалар учун. **«Биз Артекда дам олдик».**
18.35 «ОКТЯБРЬ» программаси. **«Партиянинг содиқ фарзанди».** А. Икромов.
19.00 «ХЕВСУР ҚИССАСИ». Бадиий фильм.
20.30 «Ўзбекистон санъат усталари». Тамара Назарова.
21.40 Рус тилида телевизион янгиликлар.
21.55 Эшиттиришлар программаси.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

22.00 Футбол бўйича СССР биринчилиги учун. «ЦСКА» — «ДИНАМО» (Москва). Танаффус вақтида телевизион янгиликлар.
23.45 Телеянгиликлар.
24.00 В. Панова. «Эски Москвада». Телевизион спектакль премьераси. Ленинград шаҳридан олиб кўрсатилади.
02.00 Хоккей. СССР биринчи терма — СССР иккинчи терма. 3-давра.
02.40 Москва эшиттиришларининг охири.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида:

17.55 Эшиттиришлар программаси.
18.00 М. Горький туғилган куннинг 100 йиллиги олдидан. «ОНА». Бадиий фильм.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

19.45 Эшиттиришлар программаси.
20.00 Москвада Эстония ССР ҳафталиги. Миллий ҳафталикнинг очилиши.
21.00 Телеянгиликлар.
21.15 Ярим аср йилномаси. Кўп серияли телевизион ҳужжатли фильм. «1921 ЙИЛ».

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Рус тилида:

22.00 «Республикалар хазинаси». Телефильм.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 ОЛМАОТА ТЕЛЕВИДЕНИЕ СТУДИЯСИНИНГ ЭШИТТИРИШЛАРИ.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Рус тилида:

19.30 Эшиттиришлар программаси.
19.35 «Ранг-баранг тошларни севасизми?». Илмий-оммабоп фильм.
19.55 «Амур тўлқинлари». Концерт.

Ўзбек тилида:

20.20 «Ашхабод—Реутова». Ҳужжатли фильм.
20.35 «АВАРИЯ». Бадиий фильм.

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 21/VIII да **Тошболта ошиқ**, 23/VIII да **Нодира.**

КИНО театрларда

21 ва 22 АВГУСТДА

ҚИШКИ БИНОДА

Византиялик савдогар хазинаси — «ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», НАВОИЙ НОМЛИ (кундуз ва кечқурун), «ДРУЖБА» (ток соатларда).
Катта шаҳар — «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).
Ёввойи асал — «ДРУЖБА» (жуфт соатларда).
Сибирь ерлари ҳақида қисса — НАВОИЙ НОМЛИ (кеч соат 8.20 минут, 10 да).

ЁЗГИ БИНОДА

Византиялик савдогар хазинаси — «ХИВА», НАВОИЙ НОМЛИ.
Ганга ва Жамна — «РАКЕТА».
Симледаги муҳаббат — ТЕЛЬМАН НОМЛИ.
Катта шаҳар — «ВАТАН».

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИ
ТЕЗ КУНДА
ҚИРҚ ЕТТИНЧИ
мавсумини очади.

ХАРИДОРЛАР ДИҚҚАТИГА!
«ТАШТЕКСТИЛЬШВЕЙТОРГ»нинг
магазинлари якшанба кунлари ишламайди. Ҳафтанинг бошқа кунлари эрталаб соат 10 дан кеч 7 гача ишлайди. Тошкент бозорларидаги магазинлар ҳафтанинг ҳамма кунлари эрталаб соат 9 дан кеч 6 гача ишлайди.

ТОШКЕНТ 2-УЙ ҚУРИШ КОМБИНАТИГА
монтажчилар, кранчилар, слесарь-монтажчилар, бетончилар, слесарлар, электр, пайвандчилар, дуродгорлар, қурилиш мутахассисларининг инженерлари ва техниклари, ҳисоб ишчилари, бўёқчилар
КЕРАК
Ёлғиз кишилар ётоқхона билан, оилалилар 6-10 ой ичида уй билан таъминланадилар.
Мурожаат учун адрес: Тошкент-69, Чуқурсой (7 троллейбус ва 42 автобуснинг «Чуқурсой» тўхташ жойи).

● РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР ● РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР ●

Ўзбекистон КП Тошкент шаҳар комитети ва меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар Советининг Ижроия комитети генерал майор
Анатолий Андреевич КРАСНОВнинг
вафот этганлигини маълум қиладилар ва шу муносабат билан марҳумнинг оиласига чуқур таъзия изҳор қиладилар.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 4 БЕТ

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар, Дзержинский кўчаси, 15-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Коммутатор — В3.02-49 дан В3.02-58 гача, редактор ўринбосарлари — В3.29-33, В3.29-09; масъул секретарлар — В3.27.22; партия, совет ва касаба союз ташкилотлари, шаҳар хўжалиги бўлимлари — В3.29.42; саноат, қурилиш ва транспорт бўлими — В3.27.03; адабиёт, санъат ва маданият бўлими — В3.29.55; хатлар ва оммавий ишлар, физкультура ва спорт бўлимлари — В3.29.70; фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари — В3.27.57; ахборот бўлими — В3.65.57; эълонлар бўлими — В3.81.42.

21 АВГУСТ, 1967 Й. Р. 06619. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64579. Нашр. № 2989.